

rządowej, nie stanowi wewnętrznie spójnego układu interesów. Inne potrzeby ma samorząd terytorialny, a inne administracja rządowa, reprezentuje bowiem odmienne, często sprzeczne i konfliktowe interesy względem samorządowych [6, s. 216]. Zakres kompetencji pozwalających administracji rządowej zdobyć przewagę nad samorządem jest nieproporcjonalnie duży w stosunku do modelu konstytucyjnego. Zjawisko to utrwalane jest poprzez upolitycznienia administracji państwowej. Jej struktury tworzone są bowiem na bazie partii politycznych, które sprawują władzę.

Bibliografia

1. Europejska Karta Samorządu Terytorialnego, sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1985 r. (Dz.U. 1994 nr 124 poz. 607).
2. Kisiel W., Ustrój samorządu terytorialnego w Polsce, Warszawa 2003.
3. Knosala E., Instytucja nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego w świetle ostatnich zmian ustawodawczych (w:) Dolata S. (red.), Problemy prawne w działalności samorządu terytorialnego, Opole 2002.
4. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483).
5. Nowacka E.J., Polski samorząd terytorialny, Warszawa 2006.
6. Peters P.G., Administracja publiczna w systemie politycznym, Warszawa 1999.
7. Rydlewski G., Polityka i administracja w rządach państw członkowskich Unii Europejskiej, Warszawa 2006.
8. Tarno P., Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz, Warszawa 2012.
9. Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. 2009 Nr 31 poz. 206).
10. Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270 z późn. zm.).
11. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2016, poz. 486).
12. Ustawa z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz.U. z 2016 poz. 561).
13. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 maja 1997 r., K 38/97.

***Кочубей Лариса Олександрівна**, доктор політичних наук, професор, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса*

РЕГІОНАЛЬНІ ВИБОРИ У ФРАНЦІЇ: ВЛАДНО-ОПОЗИЦІЙНЕ ПРОТИСТОЯННЯ НАПЕРЕДОДНІ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ 2017 р.

Метою статті є охарактеризувати актуальні події, які на сьогодні відбуваються у політичному житті однієї з провідних країн Європи, яка наразі робить своєрідне «політичне селфі» та здійснює вплив на ті важливі політичні процеси, які відбуваються в світі. З'ясування особливостей регіональних виборів як певної передумови сьогоднішньої ситуації у виборчому процесі

президентської кампанії, яка вже розпочалася, хоча офіційно вибори Президента Франції відбудуться навесні 2017 р. Це дозволить певним чином екстраполювати результати підсумків виборів у Франції на політичну ситуації, зокрема в Україні та у світі в цілому.

Результати президентських виборів у Франції визначають зовнішню і внутрішню політику країни на майбутнє п'ятиріччя, тобто, президентські вибори – це обрання шляху розвитку країни на найближчий п'ятирічний період. Так, зокрема, палітра думок претендентів на президентську посаду, як у дзеркалі, відобразила настрої французів.

Серед головних опозиціонерів країни на сьогодні є Н. Саркозі. Екс-президент Франції Н. Саркозі обраний головою однієї з провідних опозиційних партій країни – «Союзу за народний рух» (UMP). Спостерігачі зауважували, що посада голови UMP послужить трампліном Н. Саркозі до президентських виборів 2017 р.

Окрім того, шансів йому додають результати виборів до рад департаментів, які відбулися 22-29 березня 2015 р. у Франції та виявилися серйозним випробуванням для провідних французьких партій і керівництва країни. За результатами березневих виборів минулого року переможцем змагань став Н. Саркозі – лідер партії "Союз за народний рух". Подальше зростання популярності праворадикального Національного фронту робить боротьбу між домінуючими на політичній арені лівими і правими силами (соціалістами й консерваторами) більш жорсткою, запутаною та інтригуючою.

У серпні 2016 р. з'явилася у продажу книга Н. Саркозі, який був президентом Франції з 2007 до 2012 року. Н. Саркозі заявив, що планує балотуватися у президенти Франції у 2017 році. Про це він повідомив у своїй новій книзі "Все для Франції", – зазначає Le Figaro. "Я вирішив стати кандидатом на президентських виборах 2017 р. Франція вимагає повної віддачі. Я відчув, що у мене є сили, щоб вести цю боротьбу у такі болісні для нашої історії часи", — написав Саркозі в книзі [1].

Проте, цьому не судилося бути, оскільки вже праймеріз у листопаді 2016 р. визначив ймовірних претендентів на вищу посаду у державі. Це – Франсуа Фійон (екс-прем'єр- міністр Франції) та Марін Ле Пен, яка була найбільшою несподіванкою першого туру президентських виборів 2012 р. у Франції. Вона посіла почесне третє місце і виступила з традиційною для крайніх правих внутрішньополітичної програмою. Президент Національного фронту М. Ле Пен збрала 17,9% голосів виборців і наполягала й наполягає зараз на відмові Франції від євро, вважає НАТО реліктом холодної війни і висловлюється за розвиток тісних російсько-французьких зв'язків, вважає за необхідне "зруйнувати" єврозону та повернути французький франк в якості національної валюти [2].

У жовтні ц.р. вийшла у продаж книга про нинішнього президента країни Ф. Олланда, яка миттєво стала бестселлером. Книга складається із 61 приватного інтерв'ю, які Ф. Олланд давав протягом останніх чотирьох років журналістам провідної французької газети Le Monde. Книга містить інформацію про те, як зароджувався «нормандський формат» та про наміри

Ф. Олланда у разі нового загострення ситуації в Україні. Книга, яка за умовами видавництва є невідредагованою Ф. Олландом, відразу спричинила бурхливе обговорення у французькому суспільстві та, на думку політичних оглядачів, не сприятиме перемозі у майбутніх президентських виборах [3].

Варто нагадати, що переможцем першого туру президентських виборів 2012 р., а згодом і всіх президентських перегонів став головний суперник Н. Саркозі – Ф.Олланд, який набрав у другому турі 51,62% голосів виборців. На виборах він представляв програму найстарішого лівого політичного об'єднання Франції — Соціалістичної партії, яка виступила в союзі з невеликою партією Лівих радикалів.

У Франції є ряд головних особливостей у побудові державної влади та місцевого самоврядування, і це те, що одна і та сама територія (регіон, департамент чи комуна) одночасно мають різний владний рівень. З одного боку – державне управління (ці території є державними адміністративними округами, які очолюють префекти), а з іншого – місцеве самоврядування – регіони (департамент чи комуна) – територіальні самоврядні колективи, які мають власну компетенцію, власні органи влади і управління, а також власні кошти. Регіон одночасно є адміністративним округом, який очолює префект – вища посадова особа регіону, підпорядкована уряду та Президентові Франції, яка представляє на території регіону державну владу. У період становлення незалежності Української держави законотворець обрав саме французьку модель місцевого самоврядування, яка на той час була найбільш придатною для адаптування в українських умовах [4].

Адміністративно–територіальною одиницею Франції є департамент. Вони поділені на виборчі округи – кантони, що об'єднують кілька комун. Самі кантони не мають самоврядованих функцій, їх основне призначення – створення умов для проведення виборів у генеральну раду. Президент генеральної ради є вищою посадовою особою виконавчої влади департаменту. На департамент, як і на регіон, також покладено виконання функцій державного управління. Департамент очолює префект департаменту, повноваження, роль та функції якого аналогічні префекту регіону. На представника держави покладена відповідальність за національні інтереси, виконання законів, цивільний порядок і відомчий контроль.

Демократичний характер Французької республіки говорить про існування в країні однойменного політичного режиму. Конституція закріплює складовими такого режиму: загальне голосування, пряме або непряме, але завжди рівне і таємне (ст. 3), можливість існування політичних партій і угруповань (ст.4). Головною рисою Конституції 1958 р. є концентрація політичної влади в руках виконавчих органів. Однак, юридична ієрархія виконавчої влади фактично не існує.

Стаття 72 Конституції Франції проголошує, що місцева влада Республіки (територіальні одиниці) — повинна управлятися обраними радами, доречі й реформа 1982 р. цього не змінила, тобто принцип незалежного управління місцевої влади та виборності членів їхніх органів, що приймають рішення,

залишається основоположним принципом французьких місцевих урядів. Виходячи з цього, кожен рівень адміністративного управління має свою сферу відповідальності. Рівень регіонів приймає рішення стосовно довгострокових завдань: економічне планування, планування розвитку інфраструктури, професійна освіта. Департаменти вирішують завдання з надання послуг населенню, соціальної допомоги, облаштування сільської місцевості, забезпечення шкільним транспортом. Нижчий рівень управління (рівень комун), який більш наближений до населення, вирішує завдання з містобудування, підтримки бібліотек, музеїв, громадського транспорту тощо [5].

На початку XXI ст. Франція опинилась перед завданням пристосування її державних інститутів, які ще донедавна видавалися остаточно утвердженими після тривалої смуги конституційної та політичної нестабільності, до якісно нових умов. Тим не менш провал на референдумі 29 травня 2005 р. проекта конституції Європейського Союзу, розробленого за ініціативою безпосередньо Франції і який підтримали видатні представники її політичного класу – Президент, уряд, парламентська більшість, а також і основні лідери опозиції, висунув на порядок денний проблему подолання очевидного розриву між політичною елітою країни і основною масою громадян [6; с. 257-258].

Приклад організації місцевого самоврядування у такій країні як Франція є досить важливим і повчальним для України. Наскрізь централізована, з стрункою вертикаллю державної виконавчої влади, зробила великий крок у реформуванні своєї адміністративної системи і провела широку децентралізацію влади. Завдяки децентралізації місцеве самоврядування одержало новий імпульс свого розвитку. Обрані населенням органи влади не тільки не привели до розладу системи влади, а поліпшили надання послуг населенню, вивільнили високий потенціал місцевої активності населення і дозволили державі зменшити опіку над місцевими проблемами.

Позитивним приклад Франції є також і тим, що реформування місцевої влади відбувалось поступово і комплексно під контролем держави. Зменшення повноважень місцевої державної адміністрації супроводжувалось ростом компетенції місцевого самоврядування і ростом фінансових ресурсів, якими володіють комуни. Досвід Франції підтверджує можливість і необхідність запровадження децентралізації влади у державі, якщо до цього дозріла і державна влада і само суспільство. Успішність такого реформування можлива лише за умови його поступовості і комплексності [7].

Із останніх політичних подій у Франції є те, що колишній прем'єр-міністр Франції Франсуа Фійон виграв (набрав 67 відсотків голосів) у Алена Жюппе на праймеріз «Республіканців», а він як відомо, виступає за зміцнення діалогу з РФ та відміну санкцій ЄС.

На сьогодні експерти очікують, що у травні французи будуть обирати між Фійоном і лідером правопопулістського «Національного фронту» Марін Ле Пен, а також віддають перевагу Фійону [8]. Однак, необхідно зазначити, що

регіональні вибори не завжди слугують стовідсотковою гарантією на лідерські позиції у президентській виборчій кампанії. Це доводить ситуація з Н. Саркозі.

Список використаних джерел

1. Саркозі хоче ще раз у ту ж річку. – 2016. – 22 серпня. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://expres.ua/world/2016/08/22/199087-sarkozi-hoche-raz-tu-zh-richku>.
2. Ле Пен закликала вивести Францію з євросони і повернути свою валюту // Укр. правда. – 2015. – 9 березня. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2015/03/9/7060904/>.
3. Во Франции вышла книга, которая поставит крест на карьере президента Олланда [Електронний ресурс] // The Economist: Аналітика. Главные события в Украине и мире. 2016. – 15 октября. – Режим доступу: <http://economistua.com/vo-frantsii-vishla-kniga-kotoraya-postavit-krest-na-kariere-presidenta-ollanda/#>
4. Євтушенко О. Н. Принцип субсидіарності у взаємодії органів державної влади і місцевого самоврядування: досвід Франції / О. Н. Євтушенко // Гілея. – 2009. – Вип. 18. – С. 321–329.
5. Конституция Французской Республики // Антология мировой политической мысли. Политические документы: В 5 тт. / Руководитель проекта Г.Ю. Семигин. – М.: Мысль, 1997. – Т.5. – С.460–480.
6. Франция. В поисках новых путей / Отв. ред. Ю.И.Рубинский. – М.: Издательство «Весь Мир», 2007. – 624 с. – (Сер. Старый Свет – новые времена).
7. Женева Гримо. Организация административной власти во Франции. – М.: Интратек – Р, 1994.
8. На праймериз консерваторов во Франции победил Фийон. – 2016. – 27 листопада: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.dw.com/ru/на-праймериз-консерваторов-во-франции-победил-фийон/a-36543785?maca=rus-rss_rus_UkrNet_All-4190-xml.

*Pereguda Yevgen, Dc. of Political Sciences, Professor,
Kyiv National University of Construction and Architecture
Miserzhy Svitlana, Cand. of Political Sciences, Docent,
Bogomolets National Medical University*

INSTITUTIONAL FEATURES AND DEVELOPMENT TRENDS OF LOCAL GOVERNMENT IN THE UNITED STATES

Від редакції. Стаття присвячена функціонуванню місцевого самоврядування в США. Проаналізовано адміністративно-територіальний устрій на субштатному рівні, організаційну структуру органів влади та розподіл повноважень, взаємодію органів місцевого самоврядування з органами влади рівня штатів та федерації. Місцеве самоврядування делегується